

32007L0066

DIREKTIVE

DIREKTIVA 2007/66/EZ EUROPSKOGA PARLAMENTA I VIJEĆA

od 11. prosinca 2007.

kojom se izmjenjuju i dopunjuju Direktive Vijeća 89/665//EEZ i 92/13/EEZ vezano uz poboljšanu učinkovitost postupka revizije u vezi s dodjelom ugovora o javnim nabavama

(Tekst od značaja za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o osnivanju Europske zajednice, a posebno njegov članak 95.,

uzimajući u obzir prijedlog Komisije,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskoga i socijalnoga odbora¹,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija²,

djelujući u skladu s postupkom predviđenim u članku 251. Ugovora³,

budući da:

(1) Direktive Vijeća 89/665//EEZ od 21. prosinca 1989., o usklađivanju zakona i drugih propisa vezano uz primjenu postupaka revizije kod dodjele ugovora o javnim nabavama i javnim radovima⁴, i 92/13/EEZ od 25. veljače 1992., o usklađivanju zakona i drugih propisa vezano uz primjenu propisa Zajednice na postupke dodjele ugovora o javnim nabavama subjekata koji djeluju na području vodoopskrbe, energije, prijevoza i telekomunikacija⁵, odnose se na postupke revizije vezano uz ugovore koje dodjeljuju javni naručitelji, kako je navedeno u članku 1. stavku 9. Direktive 2004/18/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 31. ožujka 2004., o usklađivanju postupaka za dodjelu ugovora o javnim radovima, javnim nabavama i javnim uslugama⁶, i ugovornih subjekata, kako je navedeno u članku 2. Direktive 2004/17/EZ

---

¹ SL C 93, 27.4.2007., str. 16.

² SL C 146, 30.6.2007., str. 69.

³ Mišljenje Europskoga parlamenta od 21. lipnja 2007. (još nije objavljeno u *Službenom listu*) i Odluka Vijeća od 15. studenoga 2007.

⁴ SL L 395, 30.12.1989., str. 33. Direktiva kako je izmijenjena i dopunjena Direktivom 92/50/EEZ (SL L 209, 24.7.1992., str. 1.).

⁵ SL L 76, 23.3.1992., str. 14. Direktiva kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Direktivom 2006/97/EZ (SL L 363, 20.12.2006., str. 107.).

⁶ SL L 134, 30.4.2004., str. 114. Direktiva kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Direktivom 2006/97/EZ.

Europskoga parlamenta i Vijeća od 31. ožujka 2004., kojom se usklađuju postupci nabave subjekata koji djeluju na području vodoopskrbe, energije, prijevoza i poštanskih usluga¹. Direktivama 89/665/EEZ i 92/13/EEZ treba se osigurati učinkovita primjena Direktiva 2004/18/EZ i 2004/17/EZ.

(2) Stoga se Direktive 89/665/EEZ i 92/13/EEZ primjenjuju samo na ugovore koji potpadaju u područje primjene Direktiva 2004/18/EZ i 2004/17/EZ prema tumačenju Suda pravde Europskih zajednica, bez obzira koji se postupak nadmetanja ili načini poziva na nadmetanje koriste, uključujući natječaje, sustave kvalifikacija i dinamičke sustave nabave. Prema pravnoj praksi Suda pravde, potrebno je da države članice osiguraju i imaju na raspolaganju učinkovit i brz pravni lijek protiv odluka koje donose javni naručitelji i ugovorni subjekti o tome da li pojedini ugovor spada u osobno i predmetno područje primjene Direktiva 2004/18/EZ i 2004/17/EZ.

(3) Savjetovanje sa zainteresiranim stranama i sudska praksa Suda pravde pokazali su određeni broj slabosti mehanizma revizije u državama članicama. Kao posljedica tih slabosti, mehanizmima predviđenim u Direktivama 89/665/EEZ i 92/13/EEZ nije moguće uvijek osigurati poštivanje zakona Zajednice, posebno u fazi kad se ta kršenja još mogu ispraviti. Stoga je potrebno ojačati jamčenje transparentnosti i nediskriminacije što se nastoji postići tim Direktivama, kako bi se osiguralo da Zajednica kao cjelina ima koristi od pozitivnih učinaka modernizacije i pojednostavljenja propisa o javnim nabavama, što se postiglo Direktivama 2004/18/EZ i 2004/17/EZ. Stoga je potrebno izmijeniti i dopuniti Direktive 89/665/EEZ i 92/13/EEZ dodavanjem točnih objašnjenja, kojima će se omogućiti postizanje rezultata kojima se zakonima Zajednice teži.

(4) Zamijećene slabosti posebno uključuju nedostatak razdoblja u kojem se omogućuje učinkovita revizija u periodu između donošenja odluke o dodjeli ugovora i sklapanja pojedinog ugovora. To ponekad dovodi do toga da ugovorna tijela i ugovorni subjekti, koji nastoje učiniti nepovratnima učinke spornih odluka o dodjeli ugovora, vrlo brzo pristupaju potpisivanju ugovora. Kako bi se ispravila ta slabost, što je ozbiljna smetnja pružanju učinkovite pravne zaštite pojedinim ponuditeljima, naime onim ponuditeljima koji još nisu konačno isključeni, potrebno je predvidjeti minimalno razdoblje mirovanja u kojem se odgađa sklapanje dotičnoga ugovora, bez obzira na to da li do sklapanja ugovora dolazi za vrijeme potpisivanja ugovora ili ne.

(5) Kod određivanja trajanja minimalnog razdoblja mirovanja potrebno je voditi računa o različitim sredstvima komunikacije. Ako se koriste brza sredstva komunikacije, može se predvidjeti kraći rok nego ako se koriste druga sredstva komunikacije. U ovoj su Direktivi predviđena samo najkraća razdoblja mirovanja. Države članice mogu slobodno uvesti ili zadržati rokove koji su duži od tih minimalnih razdoblja. Države članice mogu također slobodno odlučivati koji će se rokovi primjenjivati, ako se kumulativno koriste različita sredstva komunikacije.

(6) Potrebno je da se razdobljem mirovanja pojedinim ponuditeljima ostavi dovoljno vremena za ispitivanje odluke o dodjeljivanju ugovora i procjenu treba li potaknuti

---

¹ SL L 134, 30.4.2004., str. 1. Direktiva kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Direktivom 2006/97/EZ.

postupak revizije. Prilikom obavještanja o odluci o dodijeljenom ugovoru zainteresiranim ponuditeljima moraju se dostaviti i potrebne informacije koje su im bitne za pokretanje učinkovite revizije. Isto se odnosi i na natjecatelje, ukoliko im javni naručitelj ili ugovorni subjekt nije pravodobno stavio na raspolaganje informacije o odbijanju njihove ponude.

(7) Među takve potrebne informacije posebno je uključen sažetak odgovarajućih razloga, kako je navedeno u članku 41. Direktive 2004/18/EZ i u članku 49. Direktive 2004/17/EZ. Budući da se dužina trajanja razdoblja mirovanja razlikuje od jedne do druge države članice, također je važno da se zainteresirane ponuditelje i natjecatelje obavijesti i o stvarnom razdoblju koje im je na raspolaganju za pokretanje revizije.

(8) Ne predviđa se primjena te vrste minimalnog razdoblja mirovanja, ako u Direktivi 2004/18/EZ ili u Direktivi 2004/17/EZ nije propisana prethodna objava obavijesti o nabavi u *Službenom listu Europske unije*, posebno u slučajevima velike hitnosti, kako je predviđeno u članku 31. stavku 1. točki (c) Direktive 2004/18/EZ ili u članku 40. stavku 3. točki (d) Direktive 2004/17/EZ. U tim slučajevima dovoljno je predvidjeti učinkovite postupke revizije nakon sklapanja ugovora. Isto tako nije potrebno razdoblje mirovanja, ako se radi samo o jednom ponuditelju, kojemu je dodijeljen ugovor, i nema drugih zainteresiranih natjecatelja. U tom slučaju nema drugih subjekata koji su preostali u postupku nadmetanja koji bi bili zainteresirani za primanje obavijesti i korištenje razdoblja mirovanja koje omogućuje učinkovitu reviziju.

(9) Osim toga, kad su u pitanju ugovori koji se zasnivaju na okvirnom sporazumu ili dinamičkom sustavu nabave, obavezno razdoblje mirovanja moglo bi negativno utjecati na učinkovitost koja se željela postići takvim postupcima nadmetanja. Stoga je potrebno da države članice, umjesto uvođenja obaveznoga razdoblja mirovanja imaju mogućnost da predvide nevaženje, kao djelotvornu kaznu u skladu s člankom 2.d obaju Direktiva 89/665/EEZ i 92/13/EEZ za kršenje druge alineje drugoga podstavka članka 32. stavka 4. i članka 33. stavaka 5. i 6. Direktive 2004/18/EZ, te članka 15. stavaka 5. i 6. Direktive 2004/17/EZ.

(10) U slučajevima navedenim u članku 40. stavku 3. točki (i) Direktive 2004/17/EZ, za ugovore koje se zasnivaju na okvirnom sporazumu nije potrebna prethodna objava obavijesti o nabavi u *Službenom listu Europske unije*. U tim slučajevima nije potrebno da je razdoblje mirovanja obavezno.

(11) Kad država članica zahtijeva da subjekt, koji namjerava koristiti postupak revizije, o svojoj namjeri obavijesti naručitelja ili ugovornog subjekta, potrebno je naglasiti da to ne smije utjecati na razdoblje mirovanja ili neki drugi rok za podnošenje zahtjeva za reviziju. Osim toga, kad država članica zahtijeva da takav subjekt najprije zatraži reviziju s javnim naručiteljem ili ugovornim subjektom, potrebno je da taj subjekt ima na raspolaganju razuman minimalan rok u kojem će se obratiti nadležnom revizijskom tijelu prije zaključenja ugovora, u slučaju da subjekt želi dati prigovor na odgovor ili izostanak odgovora od javnoga naručitelja ili ugovornoga subjekta.

(12) Zahtjev za reviziju netom prije isteka minimalnog razdoblja mirovanja ne smije dovesti do toga da tijelo nadležno za postupak revizije nema dovoljno minimalnog

vremena potrebnog za djelovanje, posebno za produžetak razdoblja mirovanja za sklapanje ugovora. Stoga je potrebno predvidjeti neovisno minimalno razdoblje mirovanja koje neće isteći prije nego što revizijsko tijelo donese odluku o podnesenom zahtjevu. To ne bi trebalo spriječiti revizijsko tijelo u donošenju prethodne procjene je li revizija kao takva dopustiva. Države članice mogu predvidjeti da će to razdoblje završiti kad revizijsko tijelo donese odluku o primjeni privremenih mjera, uključujući daljnju odgodu sklapanja ugovora, ili kad revizijsko tijelo donese odluku o osnovanosti slučaja, posebno o podnesenom zahtjevu za poništenje protupravne odluke.

(13) Kako bi se spriječilo izravno, protupravno dodjeljivanje ugovora, što je Sud pravde nazvao najozbiljnijim kršenjem prava Zajednice na području javnih nabava, od strane javnih naručitelja ili ugovornih subjekata, potrebno je predvidjeti propise za učinkovite, razmjerne i zastrašujuće kazne. Zato se ugovor koji je sklopljen na temelju protupravne izravne dodjele u načelu treba smatrati nevažećim. Nevaženje ne bi trebalo biti automatsko nego je potrebno da ga utvrdi neovisno revizijsko tijelo ili da proizlazi iz odluke takvoga tijela.

(14) Nevaženje je najdjelotvornije sredstvo za ponovno uspostavljanje nadmetanja i stvaranje novih poslovnih mogućnosti za one gospodarske subjekte kojima je protupravno oduzeta mogućnost nadmetanja. Izravne dodjele u smislu značenja ove Direktive su sve dodjele ugovora koje su provedene bez prethodne objave obavijesti o nabavi u *Službenom listu Europske unije* u smislu Direktive 2004/18/EZ. To odgovara postupku bez prethodnog poziva za nadmetanje u smislu Direktive 2004/17/EZ.

(15) Moguća opravdanja za izravne dodjele u smislu ove Direktive mogu biti izuzeća u člancima 10. do 18. Direktive 2004/18/EZ, primjena članka 31., članka 61. ili članka 68. Direktive 2004/18/EZ, dodjela ugovora o pružanju usluga u skladu s člankom 21. Direktive 2004/18/EZ ili zakonska «in-house» (unutar sustava) dodjela ugovora prema tumačenju Suda pravde.

(16) Isto se primjenjuje na ugovore koji ispunjavaju uvjete za izuzeća ili posebne odredbe, u skladu s člankom 5. stavkom 2., člancima 18. do 26., člancima 29. i 30. ili člankom 62 Direktive 2004/17/EZ, na slučajeve kad se primjenjuje članak 40. stavak 3. Direktive 2004/17/EZ ili na dodjelu ugovora o pružanju usluga u skladu s člankom 32. Direktive 2004/17/EZ.

(17) Postupak revizije treba biti dostupan svim subjektima koji su zainteresirani, ili koji su bili zainteresirani, za dobivanje pojedinoga ugovora i koji su oštećeni ili bi mogli biti oštećeni rečenim kršenjem.

(18) Kako bi se spriječila ozbiljna kršenja obaveznog razdoblja mirovanja i automatska obustava, što su preduvjeti učinkovite revizije, potrebno je primjenjivati djelotvorne kazne. Ugovore, koji su sklopljeni uz povrede razdoblja mirovanja ili automatske obustave, potrebno je u načelu smatrati nevažećim, ako su povrede počinjene u kombinaciji s kršenjima Direktive 2004/18/EZ ili Direktive 2004/17/EZ, do te mjere da ta kršenja utječu na izgleda ponuditelja koji su zatražili reviziju kako bi dobili ugovor.

(19) U slučaju drugih kršenja odredaba formalne prirode, države članice mogu smatrati načelo nevaženja neprikladnim. U tim slučajevima potrebno je da države članice imaju mogućnost da predvide alternativne kazne. Potrebno je da su alternativne kazne ograničene na nametanje novčanih kazni, koje se plaćaju tijelu koje je neovisno od javnoga naručitelja ili ugovornog subjekta, ili na skraćivanje roka trajanja ugovora. Države članice same će utvrditi pojedinosti alternativnih kazni i pravila njihove primjene.

(20) Ovom se Direktivom ne isključuje primjena strožih kazni u skladu s nacionalnim pravom.

(21) Cilj koji je potrebno postići kad države članice utvrđuju propise kojima se osigurava da se ugovor smatra nevažećim, jest da se više ne primjenjuju i provode prava i obveze strana u okviru ugovora. Posljedice, koje proizlaze iz činjenice da se ugovor smatra nevažećim, potrebno je utvrditi u pravu pojedinih država. Nacionalni zakoni mogu stoga npr. predvidjeti retroaktivno poništavanje svih ugovornih obveza (*ex tunc*) ili obratno, ograničiti djelovanje poništenja na one obveze koje se još moraju ispuniti (*ex nunc*). To ne smije dovesti do toga da nedostaju stroge kazne za slučaj da su obveze koje proistječu iz nekog ugovora već u potpunosti ili gotovo potpuno ispunjene. U tim slučajevima potrebno je da države članice također predvide alternativne kazne, uzimajući u obzir opseg do kojeg je ugovor još važeći prema nacionalnim zakonima. Na isti način, potrebno je nacionalnim pravom utvrditi i posljedice vezane uz mogući povrat iznosa koji su možda već plaćeni, kao i uz ostale oblike mogućih naknada uključujući povrat vrijednosti, ukoliko naknada u naturi nije moguća.

(22) Ipak, kako bi se osigurala razmjernost sankcija koje se primjenjuju, države članice mogu tijelu nadležnom za postupak revizije ostaviti mogućnost da ugovor ne dovodi u pitanje, ili da prizna neke ili sve njegove privremene učinke, kad izvanredne okolnosti pojedinoga slučaja zahtijevaju da se poštuju određeni nadvladavajući razlozi vezano uz opći interes. U tim slučajevima potrebno je umjesto toga primijeniti alternativne kazne. Revizijsko tijelo, neovisno od javnog naručitelja ili ugovornoga subjekta, treba preispitati sve važne aspekte, kako bi ustanovilo zahtijevaju li nadvladavajući razlozi vezano uz opći interes da učinci ugovora ostanu važećima.

(23) U iznimnim slučajevima odmah nakon poništenja ugovora dopušteno je korištenje postupka pregovaranja bez objave obavijesti o nabavi u smislu članka 31. Direktive 2004/18/EZ ili članka 40. stavka 3. Direktive 2004/17/EZ. Primjena nadvladavajućih razloga mogla bi biti opravdana, ako u takvim slučajevima, zbog tehničkih ili drugih uvjerljivih razloga, u toj fazi preostale ugovorne obveze može ispuniti samo gospodarski subjekt kojemu je dodijeljen ugovor.

(24) Gospodarski interesi koji proizlaze iz valjanosti ugovora mogu se samo onda smatrati nadvladavajućim razlozima, ako bi u iznimnim okolnostima nevaženje ugovora dovelo do nerazmjernih posljedica. Međutim, gospodarski interesi neposredno povezani s pojedinim ugovorom nisu nadvladavajući razlozi.

(25) Dodatno tome, zbog potrebe da se dugoročno osigura pravna sigurnost vezano uz odluke javnoga naručitelja i ugovornih subjekata, potrebno je utvrditi primjeren minimalan rok zastare za revizije, u kojem se može zatražiti ispitivanje valjanosti pojedinog ugovora.

(26) Kako bi se izbjegla pravna nesigurnost koja bi mogla proizaći iz nevaženja, potrebno je da države članice predvide izuzeća odluka o nevaženju u slučajevima kad javni naručitelj ili ugovorni subjekt smatra da je dopuštena neposredna dodjela ugovora bez prethodne objave obavijesti o nabavi u *Službenom listu Europske unije* u skladu s Direktivama 2004/18/EZ i 2004/17/EZ i kad je primijenjen minimalan rok mirovanja kojim se omogućava učinkovita primjena pravnoga lijeka. Dobrovoljna objava kojom se pokreće razdoblje mirovanja ne znači proširenje obveza koje proizlaze iz Direktive 2004/18/EZ ili Direktive 2004/17/EZ.

(27) Budući da se ovom Direktivom jačaju nacionalni postupci revizije država članica, posebno u slučajevima nezakonske neposredne dodjele, potrebno je poticati gospodarske subjekte da se koriste tim novim mehanizmima. Zbog razloga pravne sigurnosti nevaženje ugovora ograničava se na određeno razdoblje. Treba poštivati rokove važenja.

(28) Jačanje učinkovitosti nacionalnih postupaka revizije trebalo bi ohrabriti zainteresirane da se češće koriste s mogućnošću revizije postupkom prethodnoga rješavanja prije sklapanja ugovora. U tim okolnostima korektivni mehanizam treba preusmjeriti na ozbiljnija kršenja prava Zajednice o javnim nabavama.

(29) Gotovo se nikad nije koristio dobrovoljni sustav potvrđivanja, predviđen u Direktivi 92/13/EEZ, prema kojem ugovorni subjekti imaju mogućnost da se redovitim preispitivanjima provjerava sukladnost s pravom njihovih postupaka dodjele. Stoga on nije svrsishodan u sprečavanju većeg broja kršenja prava Zajednice u području javnih nabava. S druge strane, obveza država članica, nametnuta Direktivom 92/13/EEZ da osiguravaju stalna tijela ovlaštena u tu svrhu, predstavlja administrativne troškove održavanja, što više nije opravdano u svjetlu nedostatka stvarnoga interesa ugovornih subjekata. Stoga je potrebno ukinuti sustav potvrđivanja.

(30) Isto tako, ni postupak mirenja predviđen u Direktivi 92/13/EEZ nije naišao na pravi interes kod gospodarskih subjekata. Tome je tako iz dva razloga, prvo što njime samim nije moguće pokrenuti obvezujuće privremene mjere, kojima bi se pravodobno spriječilo protupravno sklapanje ugovora, te drugo, što je zbog svoje prirode teško spojiv s poštivanjem posebno kratkih rokova koji se primjenjuju na revizije u svrhu donošenja privremenih mjera i ukidanja odluka koje su donesene protupravno. Osim toga, moguća učinkovitost postupka mirenja dodatno je oslabljena poteškoćama s kojima se susreće kod sastavljanja potpunog i dovoljno opsežnog popisa neovisnih miritelja za svaku državu članicu, koji bi u svako doba bili na raspolaganju kako bi u vrlo kratkom vremenu obradili zahtjeve za mirenje. Stoga je potrebno ukinuti mehanizam mirenja.

(31) Potrebno je ovlastiti Komisiju da od država članica može tražiti dostavu informacija o funkcioniranju postupaka nacionalne revizije razmjerno zadanim

ciljevima, a kod utvrđivanja opsega i vrste takvih informacija sudjeluje i Savjetodavni odbor za ugovore o javnoj nabavi. Naime, samo takve informacije omogućit će pravilno vrednovanje učinkovitosti izmjena i dopuna donesenih u ovoj Direktivi nakon primjene tijekom dužeg vremenskoga razdoblja.

(32) Potrebno je da Komisija prati napredak postignut u državama članicama i izvijesti Europski parlament i Vijeće o učinkovitosti ove Direktive, najkasnije tri godine nakon isteka roka za njenu provedbu.

(33) Za provedbu Direktiva 89/665/EEZ i 92/13/EEZ potrebno je donijeti mjere u skladu s Odlukom Vijeća 1999/468/EZ od 28. lipnja 1999. kojom se utvrđuje način obnašanja provedbenih ovlasti prenesenih na Komisiju¹.

(34) Budući da zbog gore navedenih razloga ciljeve ove Direktive, naime poboljšanje učinkovitosti postupaka revizije vezano uz dodjelu ugovora koji potpadaju u područje primjene Direktiva 2004/18/EZ i 2004/17/EZ, ne mogu postići na zadovoljavajući način same države članice, već ih se može bolje postići na razini Zajednice, Zajednica može donijeti mjere, u skladu s načelom subsidiarnosti kako je utvrđeno u članku 5. Ugovora. U skladu s načelom razmjernosti, utvrđenim u istom članku, ova Direktiva ne prelazi granice onoga što je potrebno za postizanje tih ciljeva, uz istodobno poštivanje načela autonomnog postupanja svake države članice.

(35) U skladu s točkom 34. Međuinstitucionalnog sporazuma o boljoj zakonodavnoj djelatnosti², potrebno je da države članice izrade, za sebe i u interesu Zajednice, tablice koje prikazuju korelaciju između ove Direktive i mjera transponiranih u nacionalne propise, te da ih objave.

(36) U ovoj se Direktivi poštuju temeljna prava i načela priznata posebno u Povelji o temeljnim pravima Europske unije. Ovom se Direktivom nastoji osigurati puno poštivanje prava na pravni lijek i poštenu prosudbu u skladu s prvim i drugim podstavcima članka 47. Povelje.

(37) Stoga je potrebno shodno tome izmijeniti i dopuniti Direktive 89/665/EEZ i 92/13/EEZ,

DONIJELI SU OVU DIREKTIVU:

Članak 1.

Izmjene i dopune Direktive 89/665/EEZ

Direktiva 89/665/EEZ se izmjenjuje i dopunjuje kako slijedi:

1. Članci 1. i 2. mijenjaju se i glase:

---

¹ SL L 184, 17.7.1999., str. 23. Direktiva kako je izmijenjena i dopunjena Odlukom 2006/512/EZ (SL L 200, 22.7.2006., str. 11.).

² SL C 321, 31.12.2003., str. 1.

«Članak 1.

Područje primjene i dostupnost postupaka revizije

1. Ova se Direktiva primjenjuje na ugovore navedene u Direktivi 2004/18/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 31. ožujka 2004. o usklađivanju postupaka za dodjelu ugovora za javne radove, ugovora za javne nabave i ugovora za javne usluge*, ako oni nisu izuzeti u skladu s člancima 10. do 18. te Direktive.

Ugovori u smislu značenja ove Direktive su javni ugovori, okvirni sporazumi, koncesije za javne radove i dinamički sustavi nabave.

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se, vezano uz ugovore koji spadaju u područje primjene Direktive 2004/18/EZ, odluke koje donose javni naručitelji mogu učinkovito preispitivati i to posebno što je hitnije moguće, u skladu s uvjetima navedenim u člancima 2. do 2.f ove Direktive, iz razloga što se takvim odlukama krši pravo Zajednice u području javnih nabava ili nacionalni propisi u kojima je transponirano to pravo.

2. Države članice će osigurati da ne dolazi do diskriminacije između poduzeća, koja prijavljuju štetu u okviru postupaka za dodjelu ugovora, koja proizlazi iz razlikovanja koje ova Direktiva pravi između nacionalnih propisa kojima se provodi pravo Zajednice i drugih nacionalnih propisa.

3. Države članice će osigurati da su, prema iscrpnim pravilima koja mogu utvrditi države članice, postupci revizije dostupni barem svakom subjektu koji je ili koji je bio zainteresiran da dobije određeni ugovor a koji je pretrpio ili je u opasnosti da pretrpi štetu zbog navodnoga kršenja.

4. Države članice mogu zahtijevati da subjekt koji namjerava koristiti postupak revizije obavijesti javnog naručitelja o navodnom kršenju i o svojoj namjeri da zatraži reviziju, ukoliko to ne utječe na razdoblje mirovanja u skladu s člankom 2.a stavkom 2. ili bilo kojim drugim rokovima za podnošenje zahtjeva za reviziju u skladu s člankom 2.c.

5. Države članice mogu zahtijevati da dotični subjekt najprije zatraži reviziju kod javnog naručitelja. U tom slučaju države članice će se pobrinuti da podnošenje takvoga zahtjeva za reviziju ima za posljedicu neposrednu odgodu mogućnosti sklapanja ugovora.

Države članice odlučuju o primjerenim sredstvima komunikacije, uključujući faks ili elektronička sredstva, koja se koriste za podnošenje zahtjeva za reviziju u skladu s prvim podstavkom.

Odgoda iz prvog podstavka ne prestaje prije isteka roka od najmanje 10 kalendarskih dana, računajući od dana poslije dana kad je javni naručitelj poslao odgovor ako se koristi faks ili elektronska sredstva, ili ako se koriste druga sredstva komunikacije, prije isteka najmanje 15 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kad je javni

naručitelj poslao odgovor, ili najmanje 10 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana primitka odgovora.

Članak 2.

Pretpostavke postupaka revizije

1. Države članice će osigurati da poduzete mjere vezano uz postupke revizije navedene u članku 1. uključuju propise o ovlastima da:

(a) se što je prije moguće putem postupka rješavanja koje prethodi sklapanju ugovora, započne s privremenim mjerama u cilju ispravljanja navodnog kršenja ili sprečavanja daljnje štete pojedinim zainteresiranima, među koje spadaju mjere odgode ili osiguranja provedbe odgode postupka dodjele javnih ugovora od strane javnih naručitelja ili provedba bilo koje odluke koju je donio javni naručitelj;

(b) se ukinu ili osigura ukidanje protupravno donesenih odluka, uključujući uklanjanje diskriminirajućih tehničkih, gospodarskih ili financijskih specifikacija iz poziva za podnošenje ponuda, ugovorne dokumentacije ili bilo kojeg drugog dokumenta vezanog uz postupak dodjele ugovora;

(c) se subjektima koji su oštećeni kršenjem priznaje obeštećenje.

2. Ovlasti navedene u stavku 1. i člancima 2.d i 2.e mogu se prenijeti odvojeno na više tijela koja su odgovorna za različite aspekte postupka revizije.

3. Ako tijelo u prvostupanjskoj instanci, neovisno od javnoga naručitelja, preispituje odluku o dodjeli ugovora, države članice će se pobrinuti da javni naručitelj ne može sklopiti ugovor prije nego tijelo koje provodi reviziju ne donese odluku o primjeni privremenih mjera ili revizije. Odgoda će prestati najranije po isteku razdoblja mirovanja, kako je navedeno u članku 2.a stavku 2. i članku 2.d stavcima 4. i 5.

4. Osim u slučajevima kako je predviđeno u stavku 3. i članku 1. stavku 5., postupak revizije ne mora imati automatski učinak odgode na postupke dodjele odnosnoga ugovora.

5. Države članice mogu predvidjeti da tijelo nadležno za postupak revizije može uzimati u obzir moguće posljedice privremenih mjera za sve zainteresirane koji bi mogli biti oštećeni, kao i javni interes, te može odlučiti da ne poduzme takve mjere ako bi negativne posljedice nadmašile korist.

Odluka da se ne poduzmu privremene mjere ne dovodi u pitanje bilo koje drugo pravo subjekta koji zahtijeva takve mjere.

6. Države članice mogu predvidjeti da, kad je podnesen zahtjev za odštetu na osnovi protupravne odluke, osporenu odluku mora najprije ukinuti tijelo koje ima potrebne ovlasti.

7. Osim u slučajevima predviđenim u člancima 2.d do 2.f, učinci provedbe ovlasti, koje su navedene u stavku 1. ovoga članka, na ugovor sklopljen nakon njegove dodjele, utvrđuju se na osnovi nacionalnoga prava.

Nadalje, osim u slučaju kad se odluka mora ukinuti prije dodjele obeštećenja, država članica može predvidjeti da se nakon sklapanja ugovora u skladu s člankom 1. stavkom 5., stavkom 3. ovoga članka ili članaka 2.a do 2.f, ovlasti tijela nadležnoga za postupak revizije ograničavaju na dodjelu obeštećenja subjektu oštećenom kršenjem.

8. Države članice će se pobrinuti da se odluke koje donosi tijelo nadležno za postupak revizije mogu djelotvorno provoditi.

9. Kad tijela koja su ovlaštena za postupke revizije nisu pravosudne naravi, uvijek se moraju pismeno navesti obrazloženja njihovih odluka. Nadalje, u takvom se slučaju mora predvidjeti postupke kojima se bilo kakva protupravna mjera koju poduzme revizijsko tijelo, ili bilo koja navodna nepravilnost u provođenju ovlasti koje su mu dodijeljene, može podvrgnuti sudskoj reviziji ili reviziji nekog drugog tijela koje je sud ili sudsko vijeće u smislu članka 234. Ugovora, i koje je neovisno kako od javnoga naručitelja tako i od revizijskoga tijela.

Imenovanje i razrješenje članova takvog neovisnog tijela kao i članova sudbenoga tijela odgovornoga za njihovo imenovanje, odvija se prema istim uvjetima kao i za članove sudbene vlasti, vezano uz trajanje njihova mandata i njihovo razrješenje. Barem predsjednik tog neovisnoga tijela mora imati iste pravne i stručne kvalifikacije kao članovi sudbene vlasti. Neovisno tijelo donosi odluke prema postupku u kojem se saslušavaju obje strane, i njegove su odluke pravno obvezujuće na način kako to odredi svaka pojedina država članica.

---

* SL L 134, 30.4.2004., str. 114. Direktiva kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Direktivom Vijeća 2006/97/EZ (SL L 363, 20.12.2006, str. 107.);»

2. umeću se sljedeći članci:

«*Članak 2.a*

Razdoblje mirovanja

1. Donošenjem potrebnih propisa u kojima se poštuju minimalni uvjeti navedeni u stavku 2. ovoga članka i u članku 2.c, države članice će osigurati da subjekti navedeni u članku 1. stavku 3. imaju dovoljno vremena za učinkovitu reviziju odluka o dodjeli ugovora koje donose javni naručitelji.

2. Na temelju odluke o dodjeli ugovora koji potpada u područje primjene Direktive 2004/18/EZ, ugovor se ne smije sklopiti prije isteka roka od najmanje 10 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kad je odluka o dodjeli ugovora poslana zainteresiranim ponuditeljima i natjecateljima, ako se koristi faks ili elektronička sredstva komunikacije, ili ukoliko se koriste druga sredstva komunikacije, prije isteka roka od 15 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kada je odluka o dodjeli

ugovora poslana zainteresiranim ponuditeljima i natjecateljima, ili najmanje 10 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana primitka odluke o dodjeli ugovora.

Smatra da su ponuditelji zainteresirani ako još nisu definitivno isključeni. Isključenje je konačno, ako su o njemu obaviješteni zainteresirani ponuditelji, ili ako ga je pravovaljanim priznalo neovisno revizijsko tijelo, ili ako ono više ne može biti podvrgnuto postupku revizije

Smatra se da su natjecatelji zainteresirani sve dok im javni naručitelj nije dao informacije o odbijanju njihovih ponuda za nadmetanje prije nego je obavijest o odluci o dodjeli ugovora poslana odabranim ponuditeljima.

Svatom ponuditelju i natjecatelju uz obavijest o odluci o dodjeli, mora se dostaviti:

- sažetak odgovarajućih razloga, kako je navedeno u članku 41. stavku 2. Direktive 2004/18/EZ, ovisno o propisima iz članka 41. stavka 3. te Direktive, i
- točan podatak o stvarnom razdoblju mirovanja koje se primjenjuje sukladno propisima nacionalnog prava, u kojima je transponiran ovaj stavak.

Članak 2.b

Izuzeća od razdoblja mirovanja

Države članice mogu predvidjeti da se razdoblja navedena u članku 2.a stavak 2. ove Direktive ne primjenjuju u sljedećim slučajevima:

- (a) ako se u Direktivi 2004/18/EZ ne zahtijeva prethodna objava obavijesti o nabavi u *Službenom listu Europske unije*;
- (b) ako je jedini zainteresirani ponuditelj u smislu članka 2.a stavka 2. ove Direktive onaj kome je dodijeljen ugovor a nema drugih zainteresiranih natjecatelja;
- (c) u slučaju kad se ugovor temelji na okvirnom sporazumu, kako je predviđeno u članku 32. Direktive 2004/18/EZ, i u slučaju posebnih ugovora koji se zasnivaju na dinamičkom sustavu nabave, kako je predviđeno u članku 33. te Direktive.

Ako se koristi odredba o izuzeću, države članice će osigurati da je ugovor nevažeći, u skladu s člancima 2.d i 2.f ove Direktive ako:

- je došlo do kršenja druge alineje drugoga podstavka članka 32. stavka 4. ili članka 33. stavaka 5. ili 6. Direktive 2004/18/EZ, i
- je procijenjena vrijednost ugovora jednaka ili prelazi pragove navedene u članku 7. Direktive 2004/18/EZ.

Članak 2.c

Rokovi za podnošenje zahtjeva za reviziju

Kad države članice propišu da se svi zahtjevi za reviziju odluke javnoga naručitelja, donesene u smislu ili vezano uz postupak dodjele ugovora koji potpada u okvire područja primjene Direktive 2004/18/EZ, moraju podnijeti prije isteka određenoga roka, taj je rok najmanje 10 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kad je odluka javnoga naručitelja poslana ponuditelju ili natjecatelju, ako se koristi faks ili elektronska sredstva komunikacije, a ukoliko se koriste druga sredstva komunikacije, taj je rok najmanje 15 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kad je odluka javnoga naručitelja poslana ponuditelju ili natjecatelju, ili najmanje 10 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kad je primljena odluka javnoga naručitelja. Uz obavijest o odluci javnoga naručitelja svakom ponuditelju ili natjecatelju mora se priložiti sažetak odgovarajućih razloga. U slučaju kad se podnosi zahtjev za reviziju vezano uz odluke navedene u članku 2. stavku 1. točki (b) ove Direktive, a koje ne podliježu posebnoj obvezi obavještanja, rok je najmanje 10 kalendarskih dana od dana objave pojedine odluke.

Članak 2.d

Nevaženje

1. Države članice će osigurati da revizijsko tijelo, neovisno od javnoga naručitelja, može proglasiti ugovor nevažecim ili da se njegovo nevaženje zasniva na odluci takvoga revizijskoga tijela u svakom od sljedećih slučajeva:

(a) ako je javni naručitelj dodijelio ugovor bez prethodne objave obavijesti o nabavi u *Službenom listu Europske unije*, a da to nije dopušteno u skladu s Direktivom 2004/18/EZ;

(b) u slučaju kršenja članka 1. stavka 5., članka 2. stavka 3. ili članka 2.a stavka 2. ove Direktive, ako se tim kršenjem podnositelju koji podnosi zahtjev za reviziju uskraćuje mogućnost korištenja predugovornih pravnih lijekova, te kad je to kršenje povezano i s kršenjem Direktive 2004/18/EZ, ako je to kršenje utjecalo na šanse podnositelja da podnese zahtjev za reviziju kako bi dobio ugovor;

(c) u slučajevima navedenim u drugom podstavku članka 2.b točka (c) ove Direktive, ukoliko države članice koriste izuzeće od razdoblja mirovanja za ugovore koji se zasnivaju na okvirnim sporazumima i dinamičkom sustavu nabave.

2. Posljedice nevaženja ugovora predvidjet će se nacionalnim pravom.

U nacionalnom pravu može se predvidjeti retroaktivno poništavanje svih ugovornih obaveza ili ograničiti područje primjene poništenja samo na one obveze koje se još moraju ispuniti. U tom slučaju države članice će predvidjeti primjenu drugačijih kazni u smislu članka 2.e stavka 2.

3. Države članice mogu predvidjeti da revizijsko tijelo, neovisno od javnoga naručitelja, ne mora proglasiti ugovor nevažecim čak ako je bio i protupravno

dodijeljen iz razloga navedenih u stavku 1., ako je revizijsko tijelo nakon što je ispitalo sve relevantne aspekte zaključilo da je zbog nadvladavajućih razloga od općega interesa potrebno zadržati važenje ugovora. U tom slučaju države članice će predvidjeti alternativne kazne u smislu članka 2.e stavka 2. koje će se umjesto toga primijeniti.

Gospodarski interesi u važenju ugovora mogu se samo onda smatrati nadvladavajućim razlozima, ako bi u izuzetnim okolnostima nevaženje ugovora imalo nerazmjerne posljedice.

Međutim, gospodarski interesi izravno povezani s dotičnim ugovorom ne predstavljaju nadvladajuće razloge vezano uz opći interes. U gospodarske interese u izravnoj vezi s ugovorom između ostaloga spadaju troškovi koji proizlaze iz odgode provedbe ugovora, troškovi nastali zbog pokretanja novoga postupka nabave, troškovi uzrokovani promjenom gospodarskoga subjekta koji provodi ugovor i troškovi koji su uzrokovani pravnim obvezama koje proizlaze iz nevaženja ugovora.

4. Države članice će predvidjeti da se stavak 1. točka (a) ovoga članka ne primjenjuje ako:

- javni naručitelj smatra da je dodjela ugovora bez prethodne objave obavijesti o nabavi u *Službenom listu Europske unije* dopuštena u skladu s Direktivom 2004/18/EZ,
- javni naručitelj je objavio u *Službenom listu Europske unije* obavijest kako je opisano u članku 3.a ove Direktive kojom objavljuje svoju namjeru da sklopi ugovor, i
- ugovor nije sklopljen prije isteka roka od 10 kalendarskih dana, računajući od dana poslije dana objave te obavijesti.

5. Države članice će predvidjeti da se stavak 1. točka (c) ovoga članka ne primjenjuje ako:

- javni naručitelj smatra da je dodjela ugovora u skladu s drugom alinejom drugoga podstavka članka 32. stavka 4. ili s člankom 33. stavcima 5. i 6. Direktive 2004/18/EZ,
- javni naručitelj je poslao zainteresiranim ponuditeljima odluku o dodjeli ugovora zajedno sa sažetkom razloga kako je navedeno u prvoj alineji četvrtoga podstavka članka 2.a stavka 2. ove Direktive, i
- ugovor nije sklopljen prije isteka roka od najmanje 10 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kad je odluka o dodjeli ugovora poslana zainteresiranim ponuditeljima, ako se koristi faks ili elektronska sredstva, ukoliko se koriste druga sredstva komunikacije prije isteka roka od najmanje 15 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kad je odluka o dodjeli ugovora poslana zainteresiranim ponuditeljima, ili najmanje 10 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kad je primljena odluka o dodjeli ugovora.

Članak 2.e

Kršenja ove Direktive i alternativne kazne

1. Za slučaj kršenja članka 1. stavka 5., članka 2. stavka 3. ili članka 2.a stavka 2., koja nisu obuhvaćena člankom 2.d stavkom 1. točkom (b), države članice će predvidjeti nevaženje u skladu s člankom 2.d stavcima 1. do 3., ili alternativne kazne. Države članice mogu predvidjeti da revizijsko tijelo, neovisno od javnoga naručitelja, nakon procjene svih relevantnih aspekata odlučuje hoće li se ugovor smatrati nevažećim ili će se nametnuti alternativne kazne.

2. Alternativne kazne moraju biti učinkovite, razmjerne i zastrašujuće. Alternativne kazne su:

- nametanje novčanih kazni javnom naručitelju; ili
- skraćivanje roka trajanja ugovora.

Države članice mogu revizijskom tijelu dodijeliti šire diskrecijske ovlasti kako bi uzimalo u obzir sve relevantne činjenice, uključujući ozbiljnost prekršaja, ponašanje javnog naručitelja i, u slučajevima navedenim u članku 2.d stavku 2., opseg u kojem ugovor ostaje na snazi.

Dodjela odštete ne predstavlja primjerenu kaznu u smislu ovoga stavka.

Članak 2.f

Rokovi

1. Države članice mogu predvidjeti da se u skladu s člankom 2.d stavak 1. zahtjev za reviziju mora podnijeti:

(a) prije isteka najmanje 30 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kad je:

- javni naručitelj objavio obavijest o dodjeli ugovora u skladu s člancima 35. stavkom 4., 36. i 37. Direktive 2004/18/EZ, ukoliko je u toj obavijesti obrazložena opravdanost odluke javnog naručitelja da dodijeli ugovor bez prethodne objave u *Službenom listu Europske unije*, ili

- javni naručitelj obavijestio zainteresirane ponuditelje i natjecatelje o sklapanju ugovora, ukoliko ta informacija sadrži sažetak odgovarajućih razloga, kako je navedeno u članku 41. stavku 2. Direktive 2004/18/EZ, ovisno o propisima članka 41. stavka 3. te Direktive. Ova opcija se također primjenjuje na slučajeve navedene u članku 2.b točka (c) ove Direktive.

(b) i u svakom slučaju prije isteka razdoblja od najmanje šest mjeseci računajući od dana poslije dana sklapanja ugovora.

2. U svim ostalim slučajevima, uključujući podnošenje zahtjeva za reviziju u skladu s člankom 2.e stavkom 1., rokovi za podnošenje zahtjeva za reviziju utvrđuju se prema nacionalnom pravu, ovisno o propisima članka 2.c.»;

3. članak 3. se mijenja i glasi:

«Članak 3.

Korektivni mehanizmi

1. Komisija može primijeniti postupak predviđen u stavcima 2. do 5., ako je prije sklapanja ugovora procijenila da je došlo do ozbiljnog kršenja prava Zajednice u području javnih nabava u toku postupka dodjele ugovora koji potpada u područje primjene Direktive 2004/18/EZ.

2. Komisija obavještava državu članicu na koju se to odnosi o razlozima zbog kojih je zaključila da je počinjen ozbiljan prekršaj i traži njegovo otklanjanje primjenom odgovarajućih mjera.

3. U roku od 21 kalendarski dan od primitka obavijesti navedene u stavku 2., država članica na koju se to odnosi, dostavlja Komisiji:

(a) potvrdu da je prekršaj otklonjen;

(b) razložno obrazloženje zašto prekršaj nije otklonjen; ili

(c) obavijest da je postupak dodjele ugovora javni naručitelj sam na svoju inicijativu obustavio ili da je obustavljen na temelju ovlasti navedenih u članku 2. stavku 1. točki (a).

4. Razložno obrazloženje dostavljeno sukladno sa stavkom 3. točkom (b) može se zasnivati između ostaloga na činjenici da je navodni prekršaj već predmetom sudskog ili nekog drugog revizijskog postupka ili revizije, kako je navedeno u članku 2. stavku 9. U tom slučaju država članica obavještava Komisiju o rezultatima tih postupaka čim su oni poznati.

5. Ako je država članica obavijestila da je postupak dodjele ugovora obustavljen u skladu sa stavkom 3. točkom (c), ona Komisiju mora obavijestiti o ukidanju obustave ili o otvaranju drugog postupka dodjele ugovora, koji se u cijelosti ili dijelom odnosi na isti predmet. U novoj obavijesti dužna je potvrditi da je navodni prekršaj otklonjen ili razložno obrazložiti zašto nije otklonjen.»;

4. umeću se sljedeći članci:

«Članak 3.a

Sadržaj obavijesti za dobrovoljnu *ex ante* transparentnost

Obavijest navedena u drugoj alineji članka 2.d stavka 4., čiji će oblik utvrditi Komisija u skladu sa savjetodavnim postupkom kako je navedeno u članku 3.b stavku 2., sadrži sljedeće podatke:

- (a) ime i pojedinosti o kontaktu javnog naručitelja;
- (b) opis predmeta ugovora;
- (c) obrazloženje odluke javnog naručitelja da dodijeli ugovor bez prethodne objave obavijesti o nabavi u *Službenom listu Europske unije*;
- (d) ime i pojedinosti o kontaktu gospodarskoga subjekta u čiju korist je donesena odluka o dodjeli ugovora; i
- (e) prema potrebi, druge podatke koje javni naručitelj smatra korisnima.

Članak 3.b

Postupak u odboru

1. Komisiji će pomagati Savjetodavni odbor za javne nabave osnovan člankom 1. Odluke Vijeća 71/306/EEZ od 26. srpnja 1971.* (u daljnjem tekstu: Odbor).
2. Kad se upućuje na ovaj stavak, primjenjuju se članci 3. i 7. Odluke Vijeća 1999/468/EZ od 28. lipnja 1999., kojom se utvrđuju postupci za primjenu provedbenih ovlasti dodijeljenih Komisiji**, uz uzimanje u obzir odredaba njezinoga članka 8.

* SL L 185, 16.8.1971., str. 15. Odluka kako je izmijenjena i dopunjena Odlukom 77/63/EEZ (SL L 13, 15.1.1977., str. 15.).

** SL L 184, 17.7.1999., str. 23. Odluka kako je izmijenjena i dopunjena Odlukom 2006/512/EZ (SL L 200, 22.7.2006., str. 11.).»;

5. članak 4. se mijenja i glasi:

«*Članak 4.*

Provedba

1. Komisija može uz savjetovanje s Odborom tražiti od država članica da joj dostave informacije o funkcioniranju nacionalnog postupka revizije.
2. Države članice jednom godišnje Komisiji dostavljaju tekst svih odluka, uz navođenja razloga za te odluke, koje su donijela njihova revizijska tijela u skladu s člankom 2.d stavkom 3.»;

6. umeće se sljedeći članak:

«*Članak 4.a*

Revizija

Najkasnije do 20. prosinca 2012. Komisija će preispitivati provedbu ove Direktive i izvještavati Europski parlament i Vijeće o njezinoj učinkovitosti, a posebno o djelotvornosti alternativnih kazni i rokovima.».

Članak 2.

Izmjene i dopune Direktive 92/13/EEZ

Direktiva 92/13/EEZ izmjenjuje se i dopunjuje kako slijedi:

1. Članak 1. se mijenja i glasi:

«*Članak 1.*

Područje primjene i dostupnost postupaka revizije

1. Ova se Direktiva primjenjuje na ugovore navedene u Direktivi 2004/17/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 31. ožujka 2004., o usklađivanju postupaka nabave subjekata koji djeluju na području vodoopskrbe, energije, prijevoza i poštanskih usluga*, ukoliko ti ugovori nisu izuzeti u skladu s člankom 5. stavkom 2., člancima 18. do 26., člancima 29. i 30. ili člankom 62. te Direktive.

Ugovori u smislu značenja ove Direktive su ugovori o nabavi, ugovori o javnim radovima i uslugama, okvirni sporazumi i dinamički sustavi nabave.

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da se, vezano uz ugovore koji spadaju u područje primjene Direktive 2004/17/EZ, odluke koje donose javni naručitelji mogu učinkovito preispitati i to posebno što je hitnije moguće, u skladu s uvjetima navedenim u člancima 2. do 2.f ove Direktive, iz razloga što se takvim odlukama krši pravo Zajednice u području javnih nabava ili nacionalni propisi u kojima je transponirano to pravo.

2. Države članice će osigurati da ne dođe do diskriminacije među poduzećima, koja prijavljuju štetu u okviru postupaka za dodjelu ugovora, koja proizlazi iz razlikovanja koje ova Direktiva pravi između nacionalnih propisa kojima se provodi pravo Zajednice i drugih nacionalnih propisa.

3. Države članice će osigurati da su, prema iscrpnim pravilima koja mogu utvrditi države članice, postupci revizije dostupni barem svakom subjektu koji je ili koji je bio zainteresiran za dobivanje određenog ugovora a koji je pretrpio ili je u opasnosti da pretrpi štetu zbog navodnoga kršenja.

4. Države članice mogu zahtijevati da subjekt koji želi koristiti postupak revizije obavijesti ugovornoga subjekta o navodnom kršenju i o svojoj namjeri da traži reviziju, ukoliko to ne utječe na razdoblje mirovanja u skladu s člankom 2.a stavkom 2. ili bilo kojim drugim rokovima za podnošenje zahtjeva za reviziju u skladu s člankom 2.c.

5. Države članice mogu zahtijevati da dotični subjekt najprije zatraži reviziju kod ugovornoga subjekta. U tom slučaju države članice će se pobrinuti da podnošenje takvoga zahtjeva za reviziju ima za posljedicu neposrednu odgodu mogućnosti sklapanja ugovora..

Države članice odlučuju o primjerenim sredstvima komunikacije, uključujući faks ili elektronička sredstva, koja se koriste za podnošenje zahtjeva za reviziju u skladu s prvim podstavkom.

Odgoda iz prvog podstavka ne prestaje prije isteka roka od najmanje 10 kalendarskih dana, računajući od dana poslije dana kad je ugovorni subjekt poslao odgovor, ako se koristi faks ili elektronska sredstva, ili ako se koriste druga sredstva komunikacije, prije isteka najmanje 15 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kad je ugovorni subjekt poslao odgovor, ili najmanje 10 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana primitka odgovora.

---

* SL L 134, 30.4.2004., str. 1. Direktiva kako je posljednji put izmijenjena i dopunjena Direktivom Vijeća 2006/97/EZ (SL L 363, 20.12.2006., str. 107).»;

2. članak 2. se izmjenjuje i dopunjuje kako slijedi:

(a) umeće se naslov «Pretpostavke postupaka revizije»;

(b) stavci 2. do 4. se mijenjaju i glase:

«2. Ovlasti navedene u stavku 1. i člancima 2.d i 2.e mogu se odvojeno prenijeti na više tijela koja su odgovorna za različite aspekte postupka revizije.

3. Kad tijelo u prvostupanjskoj instanci, neovisno od javnoga naručitelja, preispituje odluku o dodjeli ugovora, države članice će se pobrinuti da ugovorni subjekt ne može sklopiti ugovor prije nego što revizijsko tijelo donese odluku o primjeni privremenih mjera ili o reviziji. Obustava se ukida najranije po isteku razdoblja mirovanja, kako je navedeno u članku 2.a stavku 2. i članku 2.d stavicima 4. i 5.

3.a Osim u slučajevima kako je predviđeno u stavku 3. i članku 1. stavku 5., postupak revizije ne mora imati automatski učinak obustave na postupke dodjele ugovora na koje se odnose.

4. Države članice mogu predvidjeti da tijelo nadležno za postupak revizije može uzeti u obzir moguće posljedice privremenih mjera za sve zainteresirane koji bi mogli biti oštećeni, kao i javni interes, te može odlučiti da ne poduzme te mjere ako bi negativne posljedice mogle prevagnuti nad koristi.

Odluka da se ne poduzmu privremene mjere ne dovodi u pitanje bilo koje drugo pravo subjekta koji zahtijeva takve mjere.»;

(c) stavak 6. se mijenja i glasi:

«6. Osim u slučajevima predviđenim u člancima 2.d do 2.f, učinci provođenja ovlasti koje su navedene u stavku 1. ovoga članka, o ugovoru sklopljenom poslije njegove dodjele, utvrđuju se na temelju nacionalnog prava.

Osim u slučaju kad se odluka mora ukinuti prije dodjele obeštećenja, država članica može predvidjeti da se nakon sklapanja ugovora u skladu s člankom 1. stavkom 5., stavkom 3. ovoga članka ili članka 2.a do 2.f, ovlasti tijela nadležnoga za postupak revizije ograničavaju na dodjelu obeštećenja subjektu oštećenom kršenjem.»;

(d) u prvom podstavku stavka 9. riječi «sud ili sudsko vijeće u smislu članka 177. Ugovora» mijenjaju se i glase: ««sud ili sudsko vijeće u smislu članka 234. Ugovora»;

3. umeću se sljedeći članci:

«*Članak 2.a*

Razdoblje mirovanja

1. Donošenjem potrebnih propisa u kojima se poštuju minimalni uvjeti navedeni u stavku 2. ovoga članka i u članku 2.c, države članice će osigurati da subjekti navedeni u članku 1. stavku 3. imaju dovoljno vremena za učinkovitu reviziju odluka o dodjeli ugovora koje donose ugovorni subjekti.

2. Na temelju odluke o dodjeli ugovora koji potpada u područje primjene Direktive 2004/17/EZ, ugovor se ne smije sklopiti prije isteka roka od najmanje 10 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kad je odluka o dodjeli ugovora poslana zainteresiranim ponuditeljima i natjecateljima, ako se koristi faks ili elektronička sredstva komunikacije, ili ukoliko se koriste druga sredstva komunikacije, prije isteka roka od 15 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kada je odluka o dodjeli ugovora poslana zainteresiranim ponuditeljima i natjecateljima, ili najmanje 10 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana primitka odluke o dodjeli ugovora.

Smatra se da su ponuditelji zainteresirani, ako još nisu definitivno isključeni. Isključenje je konačno, ako su o njemu obaviješteni zainteresirani ponuditelji, i ako ga je pravovaljanim priznalo neovisno revizijsko tijelo, ili ako ono više ne može biti podvrgnuto postupku revizije

Smatra se da su natjecatelji zainteresirani sve dok im ugovorni subjekt nije dostavio informacije o odbijanju njihovih ponuda za nadmetanje prije nego je obavijest o odluci o dodjeli ugovora poslana zainteresiranim ponuditeljima.

Svaki ponuditelj i natjecatelj uz obavijest o odluci o dodjeli, mora se dostaviti:

- sažetak odgovarajućih razloga, kako je navedeno u članku 49. stavku 2. Direktive 2004/17/EZ, i

- točan podatak o stvarnom razdoblju mirovanja koje se primjenjuje sukladno propisima nacionalnog prava, u kojima je transponiran ovaj stavak.

Članak 2.b

Izuzeća od razdoblja mirovanja

Države članice mogu predvidjeti da se razdoblja navedena u članku 2.a stavak 2. ove Direktive ne primjenjuju u sljedećim slučajevima:

(a) ako se u Direktivi 2004/17/EZ ne zahtijeva prethodna objava obavijesti o nabavi u *Službenom listu Europske unije*;

(b) ako je jedini zainteresirani ponuditelj u smislu članka 2.a stavka 2. ove Direktive onaj kome je dodijeljen ugovor, a nema drugih zainteresiranih natjecatelja;

(c) u slučaju posebnih ugovora koji se zasnivaju na dinamičkom sustavu nabave, kako je predviđeno u članku 15. Direktive 2004/17/EZ.

Ako se koristi odredba o izuzeću, države članice će osigurati da je ugovor nevažeći u skladu s člancima 2.d i 2.f ove Direktive, ako:

- je došlo do kršenja članka 15. stavaka 5. ili 6. Direktive 2004/17/EZ, i

- je procijenjena vrijednost ugovora jednaka ili prelazi pragove navedene u članku 16. Direktive 2004/17/EZ.

Članak 2.c

Rokovi za podnošenje zahtjeva za reviziju

Kad države članice propišu da se svi zahtjevi za reviziju odluke ugovornoga subjekta, donesene u smislu ili vezano uz postupak dodjele ugovora, koji potpada u okvire područja primjene Direktive 2004/17/EZ, moraju podnijeti prije isteka određenoga roka, taj je rok najmanje 10 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kad je odluka ugovornoga subjekta poslana ponuditelju ili natjecatelju, ako se koristi faks ili elektronska sredstva komunikacije, a ukoliko se koriste druga sredstva komunikacije, taj je rok najmanje 15 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kad je odluka ugovornoga subjekta poslana ponuditelju ili natjecatelju, ili najmanje 10 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kad je primljena odluka ugovornoga subjekta. Uz obavijest o odluci ugovornoga subjekta, svakom ponuditelju ili natjecatelju mora se priložiti sažetak odgovarajućih razloga. U slučaju kad se zahtjev za reviziju podnosi vezano uz odluke navedene u članku 2. stavku 1. točki (b) ove Direktive, a koje ne podliježu posebnoj obvezi obavještanja, rok je najmanje 10 kalendarskih dana od dana objave pojedine odluke.

Članak 2.d

Nevaženje

1. Države članice će osigurati da revizijsko tijelo, neovisno od ugovornoga subjekta, može smatrati ugovor nevažećim ili da se njegovo nevaženje zasniva na odluci takvoga revizijskog tijela u svakom od sljedećih slučajeva:

(a) ako je ugovorni subjekt dodijelio ugovor bez prethodne objave obavijesti o nabavi u *Službenom listu Europske unije*, a da to nije dopušteno u skladu s Direktivom 2004/17/EZ;

(b) u slučaju kršenja članka 1. stavka 5., članka 2. stavka 3. ili članka 2.a stavka 2. ove Direktive, ako se tim kršenjem podnositelju koji podnosi zahtjev za reviziju uskraćuje mogućnost korištenja predugovornih pravnih lijekova, te kad je to kršenje povezano i s kršenjem Direktive 2004/17/EZ, ako je to kršenje utjecalo na šanse podnositelja da podnese zahtjev za reviziju kako bi dobio ugovor;

(c) u slučajevima navedenim u drugom podstavku članka 2.b točka (c) ove Direktive, ukoliko države članice koriste izuzeće od razdoblja mirovanja za ugovore koji se zasnivaju na okvirnim sporazumima i dinamičkom sustavu nabave.

2. Posljedice nevaženja ugovora predviđjet će se nacionalnim pravom.

U nacionalnom pravu može se predvidjeti retroaktivno poništavanje svih ugovornih obveza ili ograničiti područje primjene poništenja samo na one obveze koje se još moraju ispuniti. U tom slučaju države članice će predvidjeti primjenu drugačijih kazni u smislu članka 2.e stavka 2.

3. Države članice mogu predvidjeti da revizijsko tijelo, neovisno od ugovornoga subjekta, ne mora proglasiti ugovor nevažećim čak ako je bio i protupravno dodijeljen iz razloga navedenih u stavku 1., ako je revizijsko tijelo nakon što je ispitalo sve relevantne aspekte zaključilo da je zbog nadvladavajućih razloga od općega interesa potrebno zadržati važenje ugovora. U tom slučaju države članice će predvidjeti alternativne kazne u smislu članka 2.e stavka 2. koje će se umjesto toga primijeniti.

Gospodarski interesi u važenju ugovora mogu se samo onda smatrati nadvladavajućim razlozima, ako bi u izuzetnim okolnostima nevaženje ugovora imalo nerazmjerne posljedice.

Međutim, gospodarski interesi izravno povezani s dotičnim ugovorom ne predstavljaju nadvladajuće razloge vezano uz opći interes. U gospodarske interese u izravnoj vezi s ugovorom između ostaloga spadaju troškovi koji su nastali zbog odgode provedbe ugovora, troškovi uzrokovani pokretanjem novoga postupka nabave, troškovi uzrokovani promjenom gospodarskoga subjekta koji provodi ugovor i troškovi koji su uzrokovani pravnim obvezama koje proizlaze iz nevaženja ugovora.

4. Države članice će predvidjeti da se stavak 1. točka (a) ovoga članka ne primjenjuje ako:

- ugovorni subjekt smatra da je dodjela ugovora bez prethodne objave obavijesti o nabavi u *Službenom listu Europske unije* dopuštena u skladu s Direktivom 2004/17/EZ,
- ugovorni subjekt je objavio u *Službenom listu Europske unije* obavijest, kako je opisano u članku 3.a ove Direktive kojom objavljuje svoju namjeru da sklopi ugovor, i
- ugovor nije sklopljen prije isteka roka od 10 kalendarskih dana, računajući od dana poslije dana objave te obavijesti.

5. Države članice će predvidjeti da se stavak 1. točka (c) ovoga članka ne primjenjuje ako:

- ugovorni subjekt smatra da je dodjela ugovora u skladu s člankom 15. stavcima 5. i 6. Direktive 2004/17/EZ,
- ugovorni subjekt je poslao zainteresiranim ponuditeljima odluku o dodjeli ugovora zajedno sa sažetkom razloga, kako je navedeno u prvoj alineji četvrtoga podstavka članka 2.a stavka 2. ove Direktive, i
- ugovor nije sklopljen prije isteka roka od najmanje 10 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kad je odluka o dodjeli ugovora poslana zainteresiranim ponuditeljima, ako se koristi faks ili elektronska sredstva, ili ukoliko se koriste druga sredstva komunikacije, prije isteka roka od najmanje 15 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kad je odluka o dodjeli ugovora poslana zainteresiranim ponuditeljima, ili najmanje 10 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kad je primljena odluka o dodjeli ugovora.

Članak 2.e

Kršnja ove Direktive i alternativne kazne

1. Za slučaj kršenja članka 1. stavka 5., članka 2. stavka 3. ili članka 2.a stavka 2., koja nisu obuhvaćena člankom 2.d stavkom 1. točkom (b), države članice će predvidjeti nevažnje u skladu s člankom 2.d stavcima 1. do 3., ili alternativne kazne. Države članice mogu predvidjeti da revizijsko tijelo, neovisno od ugovornoga subjekta, nakon procjene svih relevantnih aspekata odlučuje hoće li se ugovor smatrati nevažnim ili će se nametnuti alternativne kazne.

2. Alternativne kazne moraju biti učinkovite, razmjerne i zastrašujuće. Alternativne kazne su:

- nametanje novčanih kazni ugovornom subjektu; ili
- skraćivanje roka trajanja ugovora.

Države članice mogu revizijskom tijelu dodijeliti šire diskrecijske ovlasti kako bi uzimalo u obzir sve relevantne činjenice, uključujući ozbiljnost prekršaja, ponašanje ugovornoga subjekta i, u slučajevima navedenim u članku 2.d stavku 2., opseg u kojem ugovor ostaje na snazi.

Dodjela odštete ne predstavlja primjerenu kaznu u smislu ovoga stavka.

Članak 2.f

Rokovi

1. Države članice mogu predvidjeti da se u skladu s člankom 2.d stavkom 1. zahtjev za reviziju mora podnijeti:

(a) prije isteka najmanje 30 kalendarskih dana računajući od dana poslije dana kad je:

- ugovorni subjekt objavio obavijest o dodjeli ugovora u skladu s člancima 43. i 44. Direktive 2004/17/EZ, ukoliko je u toj obavijesti obrazložena opravdanost odluke ugovornoga subjekta da dodijeli ugovor bez prethodne objave u *Službenom listu Europske unije*, ili

- ugovorni subjekt obavijestio zainteresirane ponuditelje i natjecatelje o sklapanju ugovora, ukoliko ta informacija sadrži sažetak odgovarajućih razloga, kako je navedeno u članku 49. stavku 2. Direktive 2004/17/EZ. Ova se opcija također primjenjuje na slučajeve navedene u članku 2.b točka (c) ove Direktive.

(b) i u svakom slučaju prije isteka razdoblja od najmanje šest mjeseci računajući od dana poslije dana sklapanja ugovora.

2. U svim ostalim slučajevima, uključujući podnošenje zahtjeva za reviziju u skladu s člankom 2.e stavkom 1., rokovi za podnošenje zahtjeva za reviziju utvrđuju se prema nacionalnom pravu, ovisno o propisima članka 2.c.»;

4. članci 3. do 7. mijenjaju se i glase:

«Članak 3.a

Sadržaj obavijesti za dobrovoljnu *ex ante* transparentnost

Obavijest navedena u drugoj alineji članka 2.d stavka 4., čiji će oblik utvrditi Komisija u skladu sa savjetodavnim postupkom kako je navedeno u članku 3.b stavku 2., mora sadržavati sljedeće podatke:

(a) ime i pojedinosti o kontaktu ugovornoga subjekta;

(b) opis predmeta ugovora;

(c) obrazloženje odluke ugovornoga subjekta da dodijeli ugovor bez prethodne objave obavijesti o nabavi u *Službenom listu Europske unije*;

(d) ime i pojedinosti o kontaktu gospodarskoga subjekta u čiju je korist donesena odluka o dodjeli ugovora; i

(e) prema potrebi, druge podatke koje ugovorni subjekt smatra korisnima.

Članak 3.b

Postupak u odboru

1. Komisiji će pomagati Savjetodavni odbor za javne nabave osnovan člankom 1. Odluke Vijeća 71/306/EEZ od 26. srpnja 1971.* (u daljnjem tekstu: Odbor).

2. Kad se upućuje na ovaj stavak, primjenjuju se članci 3. i 7. Odluke Vijeća 1999/468/EZ od 28. lipnja 1999., kojom se utvrđuju postupci za primjenu provedbenih ovlasti dodijeljenih Komisiji**, uz uzimanje u obzir odredaba njezinoga članka 8.

* SL L 185, 16.8.1971., str. 15. Odluka kako je izmijenjena i dopunjena Odlukom 77/63/EEZ (SL L 13, 15.1.1977., str. 15.).

** SL L 184, 17.7.1999., str. 23. Odluka kako je izmijenjena i dopunjena Odlukom 2006/512/EZ (SL L 200, 22.7.2006., str. 11.).»;

5. članak 8. se mijenja i glasi:

«Članak 8.

Korektivni mehanizam

1. Komisija može primijeniti postupak predviđen u stavcima 2. do 5., ako je prije sklapanja ugovora procijenila da je došlo do ozbiljnog kršenja prava Zajednice u području javnih nabava u toku postupka dodjele ugovora koji potpada u područje primjene Direktive 2004/17/EZ, ili vezano uz članak 27. točku (a) te Direktive u slučaju ugovornih subjekata na koje se primjenjuje ova odredba.

2. Komisija obavještava državu članicu na koju se to odnosi o razlozima zbog kojih je zaključila da je počinjen ozbiljan prekršaj i traži njegovo otklanjanje primjenom odgovarajućih mjera.

3. U roku od 21 kalendarski dan od primitka obavijesti navedene u stavku 2., država članica na koju se to odnosi, dostavlja Komisiji:

(a) potvrdu da je prekršaj otklonjen;

(b) razložno obrazloženje zašto prekršaj nije otklonjen; ili

(c) obavijest da je postupak dodjele ugovora ugovorni subjekt sam na svoju inicijativu obustavio ili da je obustavljen na temelju ovlasti navedenih u članku 2. stavku 1. točki (a).

4. Razložno obrazloženje dostavljeno sukladno sa stavkom 3. točkom (b) može se zasnivati između ostaloga na činjenici da je navodni prekršaj već predmetom sudskog ili nekog drugog revizijskog postupka ili revizije, kako je navedeno u članku 2. stavku 9. U tom slučaju država članica obavještava Komisiju o rezultatu tih postupaka čim su oni poznati.

5. Ako je država članica obavijestila da je postupak dodjele ugovora obustavljen u skladu sa stavkom 3. točkom (c), ona mora obavijestiti Komisiju o ukidanju obustave ili o otvaranju drugog postupka dodjele ugovora, koji se u cijelosti ili dijelom odnosi na isti predmet. U novoj obavijesti dužna je potvrditi da je navodni prekršaj otklonjen ili razložno obrazložiti zašto nije otklonjen.»;

6. članci 9. do 12 se mijenjaju i glase:

«*Članak 12.*

Provedba

1. Komisija može uz savjetovanje s Odborom tražiti od država članica da joj dostave informacije o funkcioniranju nacionalnog postupka revizije.

2. Države članice jednom godišnje Komisiji dostavljaju tekst svih odluka, uz navođenje razloga za te odluke, koje su donijela njihova revizijska tijela u skladu s člankom 2.d stavkom 3.»;

«*Članak 12.a*

Revizija

Najkasnije do 20. prosinca 2012. Komisija će preispitivati provedbu ove Direktive i izvještavati Europski parlament i Vijeće o njezinoj učinkovitosti, a posebno o djelotvornosti alternativnih kazni i rokovima.».

7. briše se Prilog.

Članak 3.

Inkorporiranje propisa u nacionalne propise

1. Države članice će donijeti potrebne zakone i druge propise kako bi se uskladili s odredbama ove Direktive prije 20. prosinca 2009. One će odmah Komisiji dostaviti tekst tih propisa.

Kad države članice budu donosile ove mjere, te će mjere prilikom njihove službene objave sadržavati uputu na ovu Direktivu ili će se uz njih navesti takva uputa. Načine toga upućivanja predviđjet će države članice.

2. Države članice će Komisiji dostaviti tekst glavnih odredaba nacionalnoga prava koje budu donijele u području na koje se odnosi ova Direktiva.

Članak 4.

Stupanje na snagu

Ova Direktiva stupa na snagu dvadesetoga dana od objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članak 5.

Upućivanja

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Strasbourgu 11. prosinca 2007.

Za Europski parlament

Predsjednik

H.-G. PÖTTERING

Za Vijeće

Predsjednik

M. LOBO ANTUNES